

Vergaderjaar 2008–2009

31 524

Beroepsonderwijs en Volwassenen Educatie

Nr. 19

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 mei 2009

Bij dezen bericht ik u over een recent verkennend onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de kwaliteit van de leerlingenzorg in het mbo.

In een (niet-representatieve) verkenning op acht locaties binnen vier instellingen heeft de inspectie de intake en de begeleiding onderzocht van studenten uit het praktijkonderwijs, van studenten met een (voormalige) lwoo-indicatie uit het vmbo en van studenten met een «rugzak» (LGF). Hieruit bleek het volgende.

Op een aantal terreinen rondom zorg en mbo is de afgelopen jaren veel beleid ontwikkeld en is er veel in gang gezet, bijvoorbeeld de invoering van LGF, de extra middelen naar aanleiding van het onderzoek IBO-BVE, de wettelijke verankering van de ZAT's, de instelling van een landelijk steunpunt voor de ZAT's, de regierol van de gemeenten en de CJG's en het schoolmaatschappelijk werk.

Komende maand zal ik u informeren over de voortgang van de ontwikkeling van ZAT's in het po, vo en mbo. Vooruitlopend hierop kan ik u melden dat

- In 2008 beschikt 82% van de roc's over één of meer ZAT's. Dat is acht procent meer dan in 2007. Negen van de tien roc's voeren periodiek bestuurlijk/ambtelijk overleg met de gemeente over thema's zoals de inzet van maatschappelijk werk en de Lokale Educatieve Agenda.
- Het thema «versterking van de zorg» staat inmiddels in het brandpunt van de belangstelling binnen het mbo, zoals o.a. blijkt uit een groeiend aantal beleidsplannen op dit aandachtsgebied. Het aantal ZAT's groeit gestaag door. Daarbij worden het referentiemodel ZAT en de richtlijnen voor de mbo-interne zorgstructuur van het NJI als uitgangspunt gebruikt. Naast de ZAT's ontstaan er dan ook op veel plaatsen interne zorgteams die voorafgaan aan bespreking van een casus in het ZAT.
- In het kader van de ontwikkeling van de interne zorgstructuur ontstaan

nieuwe functies in het mbo. In het bijzonder de groei in het aantal zorgcoördinatoren valt daarbij op.

- De mbo-sector is momenteel vrijwel compleet aanwezig in de kennisringen over zorgstructuren.
- De kwaliteit van ZAT's ontwikkelt zich voorspoedig. In veel van de huidige ZAT's in het mbo participeert het Bureau Jeugdzorg, terwijl de samenwerking met de GGZ en de lokale GGD groeit.

Op de vier onderzochte instellingen is een duidelijke ontwikkeling in de zorg- en begeleidingsstructuur waar te nemen. Men is zich er sterker van bewust dat zorg en begeleiding grondiger vormgegeven moeten worden. In de huidige situatie is het nog mogelijk dat een potentiële risicoleerling tot de opleiding wordt toegelaten zonder dat van de informatie uit de intake gebruik wordt gemaakt. Het mbo investeert in het verbeteren van de intake en in het systematisch doen van intakes bij zorgleerlingen. Een intake leidt nu nog niet steevast tot een goede vaststelling van de beginsituatie van de student. Begeleiding komt nu vaak pas op gang als de problemen zich in volle hevigheid voordoen.

Verder blijkt dat de begeleiding van studenten met een rugzak op de onderzochte locaties zeer ongelijkmatig wordt vormgegeven. Ook de leerlingdossiers dragen niet bij aan begeleiding, ze zijn incompleet, te versnipperd en worden nog niet goed bijgehouden. Tenslotte kon niet worden bepaald of een betere begeleiding leidt tot minder uitval; er wordt té weinig vastgelegd om een goede evaluatie te kunnen doen.

Visie

Belangrijke succesfactoren in een goede begeleiding van jongeren met problemen is een complete en warme overdracht vanuit de vorige school en het op orde hebben van de eigen onderwijsleerprocessen en de daarbij behorende bedrijfsvoering richting de deelnemers en hun ouders. Dit houdt in uitdagend onderwijs met een grote praktijkcomponent, persoonlijke en ondersteunende aandacht en begeleiding voor de deelnemer, een deugdelijke registratie van gegevens en van afspraken over de begeleiding, een betere samenwerking op school met organisaties uit de zorg en hulpverlening. In de «Gemeenschappelijke agenda 2008–2011» van MBO-raad, AOC-raad, Colo en de ministeries van OCW en LNV is het merendeel van deze uitgangspunten al geformuleerd. Met de IBO-middelen (in 2009 uitgegroeid tot in totaal € 103 miljoen) kunnen de mbo-instellingen daadwerkelijk extra aandacht geven aan deze zorgleerlingen.

Aanpak doorontwikkeling leerlingenzorg

Een belangrijk aangrijpingspunt voor de verdere ontwikkeling van de zorg- en begeleidingsstructuur is de constatering dat docententeams beter moeten weten welke zorg men wel en niet kan bieden. De teams signaleren gelijktijdig dat de ruimte om met kleine groepen en individueel te werken beperkt is.

Voor de verbetering van leerlingenzorg zijn persoonlijke en ondersteunende aandacht en begeleiding voor de student belangrijk, alsmede een deugdelijke registratie van gegevens en concrete afspraken met organisaties uit de zorg en hulpverlening. Ook hier gaat het om een aantal praktische zaken voor studenten en hun ouders, die tot de dagelijkse bedrijfsvoering van de school behoren. Met de aandacht die er momenteel in het mbo is voor de verbetering hiervan, verwacht ik dat deze ook ten goede komt aan de leerlingenzorg.

De inspectie heeft inmiddels de begeleiding van studenten met specifieke zorgbehoeften als extra onderwerp in haar waarderingskader opgenomen en zal hierover in het Onderwijsverslag over 2008/2009 rapporteren.

Ik ga met de sector overleg plegen over hoe de ingezette ontwikkeling naar meer structurele aandacht voor zorgleerlingen een vervolg krijgt. Informatie-uitwisseling tussen het vmbo en het mbo over jongeren met problemen moet gewoon op orde zijn. Verder wil ik in dat overleg ingaan op de wijze waarop de sector de intake en begeleiding van zorgleerlingen gaat verbeteren. Om de daarvoor vereiste deskundigheid in het veld te bevorderen heb ik Cinop alvast opdracht gegeven in 2009 hiertoe studiedagen te organiseren. Intussen werk ik aan wetgeving met het doel de samenwerking tussen onderwijs en partijen in de zorg te verbeteren.

Het is nu zaak om de gecreëerde mogelijkheden optimaal te benutten. Daarom kom ik komende maand, samen met staatssecretaris Dijkema van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en minister Rouvoet voor Jeugd en Gezin, met een brief aan uw Kamer waarin we de hoofdlijn van de wetgeving voor zorg in en om de school en de zorgadviesteams in het po, vo en mbo uiteenzetten. Met deze wetgeving wordt beoogd kinderen en jongeren snel en adequaat te helpen door de samenwerking tussen onderwijs en partijen in de zorg te verbeteren en onder regie van de gemeenten wettelijk te borgen.

Eén exemplaar van het inspectierapport «Een verkennend onderzoek naar de kwaliteit van de leerlingenzorg in het MBO», maart 2009 treft u als bijlage aan.¹

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
J. M. van Bijsterveldt-Vliegenthart

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.